

ปลาตาย ... เพราะบานระบายน้ำในเขื่อนชำรุด !

คดีปกครองที่จะนำมาเล่าสู่กันฟังฉบับนี้ เป็นเรื่องของกรมชลประทานได้ปรับลดการระบายน้ำในเขื่อน แต่เพราะบานระบายน้ำเกิดชำรุดทำให้ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำได้ เป็นเหตุให้ปลาในกระชังที่เลี้ยงไว้ตาย

กรมชลประทานต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นหรือไม่ ซึ่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 ประกอบกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2554 (ปัจจุบันคือ กฎกระทรวงฯ พ.ศ. 2557) กำหนดให้กรมชลประทานมีอำนาจหน้าที่ในการจัดให้ได้น้ำซึ่งน้ำ หรือกักเก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือจัดสรรน้ำ รวมถึงการป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำ และความปลอดภัยของเขื่อนด้วย ดังนั้น หากการบริหารจัดการน้ำในเขื่อนก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใด ๆ แก่ประชาชน กรมชลประทานอาจต้องรับผิดชอบในความเสียหายดังกล่าว

ข้อเท็จจริงในคดีมีว่า กรมชลประทาน (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้รับแจ้งว่า น้ำเหนือเขื่อนได้ลดระดับลง เจ้าหน้าที่จึงได้ทำการลดการระบายน้ำโดยลดบานระบายน้ำทั้ง 5 บาน เพื่อรักษาระดับน้ำเหนือเขื่อนให้อยู่ที่ระดับ +48.00 เมตร จากระดับทะเลปานกลาง (รทก.) ซึ่งเป็นระดับปกติตามเกณฑ์ที่แผนบริหารจัดการน้ำกำหนดไว้

จากนั้น เมื่อน้ำอยู่ในระดับปกติ เจ้าหน้าที่ได้กดสวิทช์ให้เครื่องกว้านบานระบายน้ำหยุดทำงาน แต่ปรากฏว่าเครื่องดังกล่าวไม่หยุดทำงาน บานระบายน้ำจึงเคลื่อนตัวไปขัดกับโครงสร้างของเขื่อน ทำให้ลวดสลิงบานระบายน้ำขาดและบานระบายน้ำช่องที่ 5 ซึ่งชำรุดอยู่หลุดออกจากจุดยึด ทำให้ปริมาณน้ำที่ไหลผ่านเขื่อนไม่สามารถควบคุมได้

ต่อมา เจ้าหน้าที่ได้เปิดประตูระบายน้ำอีกครั้ง แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ ทำให้น้ำเหนือเขื่อนลดระดับลงอย่างรวดเร็ว เป็นเหตุให้ปลาในกระชังที่เลี้ยงไว้ตาย

ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นเกษตรกรเจ้าของกระชังเลี้ยงปลาที่ตาย เห็นว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่แจ้งเตือนการเปิดบานระบายน้ำดังกล่าวเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ และทำให้ปลาในกระชังของผู้ฟ้องคดีตาย จึงได้มีหนังสือขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหาย แต่ไม่ได้รับการชดเชย จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายดังกล่าว

ผู้ถูกฟ้องคดีได้แย้งว่า การที่ลวดสลิงยึดบานระบายน้ำขาดและหลุดจากจุดยึดนั้น เป็นอุบัติเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้ อีกทั้งการแจ้งเตือนผู้เลี้ยงปลาในกระชังก็ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากกรณีเป็นเหตุฉุกเฉินจำเป็นต้องเร่งด่วน

กรณีจะถือเป็นเหตุสุดวิสัยได้หรือไม่ ? และผู้ถูกฟ้องคดีต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อช่องบานระบายน้ำมอเตอร์ขับเคลื่อนเครื่องกว้านบานระบายน้ำซึ่งถือเป็นส่วนประกอบของเขื่อนชำรุด เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีย่อมมีหน้าที่ตรวจสอบดูแลเพื่อให้สามารถใช้งานได้ตามปกติ การลดการระบายน้ำโดยกดสวิทช์เพื่อปิดบานระบายน้ำช่องที่ 5 แต่บานระบายน้ำดังกล่าวไม่หยุดทำงานและเคลื่อนตัวทำให้ลวดสลิงขาดและไม่สามารถควบคุมบานระบายน้ำได้ จึงไม่ใช่เหตุสุดวิสัย และการไม่ได้ใช้ความระมัดระวังในการตรวจสอบว่าเครื่องกว้านบานระบายน้ำทำงานได้ตามปกติหรือไม่ เมื่อระดับน้ำเหนือเขื่อนปรับลดลงในอัตราที่มากกว่าปกติ กรณีย่อมเห็นได้ว่าส่งผลกระทบต่อการเลี้ยงปลาในกระชังที่เลี้ยงไว้บริเวณเหนือเขื่อนและท้ายเขื่อน ซึ่งแม้ว่าเหตุดังกล่าวจะเป็นเหตุฉุกเฉินจำเป็นต้องเร่งด่วนก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ทำให้เกิดความเสียหายแก่กระชังปลาของผู้ฟ้องคดีในทันทีทันใด เนื่องจากเมื่อนับระยะเวลาตั้งแต่เจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบ และดำเนินการแก้ไขปัญหา รวมใช้ระยะเวลาเกือบ 10 ชั่วโมง ซึ่งเจ้าหน้าที่มีเวลามากพอที่จะแจ้งให้ผู้ฟ้องคดี รวมถึงผู้เลี้ยงปลากระชังทราบได้ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีหน้าที่ป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำ แต่ไม่ได้แจ้งเตือนให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของกรมเจ้าท่า หรือผู้นำท้องถิ่นทราบ เพื่อให้แจ้งแก่ผู้ฟ้องคดีและผู้เลี้ยงปลาในกระชังทราบ ทั้งที่อยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้

เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้น และเมื่อการกระทำของเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นการดำเนินการที่มีได้ใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย ความเสียหายจึงเป็นผลโดยตรงจากการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดี กรณีจึงเป็นการกระทำละเมิด

พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในส่วนค่าพันธุ์ปลาและค่าอาหารปลาให้แก่ผู้ฟ้องคดี (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 911/2558)

คดีนี้เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติราชการที่ดีสำหรับหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันความเสียหาย รวมทั้งหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ทั่วไปว่า นอกจากจะต้องหมั่นดูแลตรวจสอบเครื่องมือและอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและไม่มีการชำรุดบกพร่องซึ่งถือเป็นหน้าที่ที่พึงต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว หากการกระทำตามอำนาจหน้าที่มีพฤติกรรมที่เล็งเห็นได้ว่าจะส่งผลกระทบทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนเสียหายแล้ว หน่วยงานของรัฐย่อมมีหน้าที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไขเพื่อป้องกันมิให้มีความเสียหายเกิดขึ้น ซึ่งหมายความว่ารวมถึงการแจ้งให้ประชาชนผู้ที่อาจได้รับผลกระทบทราบด้วยวิธีการอย่างใด ๆ ที่เหมาะสมแก่สถานการณ์ อันจะเป็นการป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ครับ !

นายปกครอง